

Lom-Hört 64

Årgång 33, april 2026

Hemsida: <https://projektlom.birdlife.se/>

Smålomslandskap i Dalsland. Foto: Matti Åhlund.

I detta nummer:

Fortsätt att spana efter lommar – för att hålla hjärnan i trim!

TACK till Lotta.

Smålommen är inte längre rödlistad.

Lommar och vindkraft.

Häckningsresultatet 2025.

Långtidstrender i lommarnas häckningsutfall, 1994-2025.

Ny häckningssäsong – fortsätt att rapportera på Artportalen!

Fortsätt att spana efter lommar – för att hålla hjärnan i trim!

När vi för ungefär två år sedan avrundade de första 30 åren av Projekt Lom närde vi en förhoppning om att finna nya krafter med intresse och kompetens att ta ett långsiktigt ansvar för projektledning och årliga bedömningar av häckningsutfallet. Men efter att i två år ha arbetat vidare 'på övertid' med den gamla ledningsgruppen tvingas vi konstatera att dessa förhoppningar inte har infriats.

Med det här vårnumret sammanfattas (som vanligt) häckningsutfallet föregående år. Men som jag har meddelat tidigare har jag av sagt mig ett fortsatt ansvar för årliga sammanställningar och avrapporteringar. Så 2025 blir det sista året i en obruten serie av 32 års uppföljningar av storlommens och smålommens häckning.

Men jag har förstått att flera av er är fortsatt intresserade av att hålla någon eller några storlomssjöar eller småloms-tjärnar under uppsikt. För er gäller uppmaningen att fortsatt rapportera på Artportalen. Med korrekt rapportering av fyndplats och sökbara häckningskriterier kan dina uppgifter komma till nytta vid framtida bedömningar av lommarnas häckning. Som stöd har en artikel om rapporteringen från ett tidigare nummer av Lom-Hört setts över och lagts in i det här numret igen. Och ta gärna del av rapporthandledningen på hemsidan: <https://cdn.birdlife.se/wp-content/uploads/sites/30/2025/03/Rapport-handledning-version-2025.pdf>. Där finns också exempel på hur man korrekt fyller i rapportformuläret på Artportalen.

Totalt sett har mer än 600 personer medverkat med information från minst en häckningsplats under minst ett år sedan starten 1994, och flera av er har varit med nästan alla år sedan starten. Till er alla vill jag framföra ETT START TACK. Tillsammans har vi byggt upp en ganska omfattande kunskap, inte bara om lommarnas häckningsutfall utan även om

en rad andra frågor som berör fågelskydd och förvaltning av de två lomarterna. Delar av den kunskapen finns samlad i de rapporter som Projekt Lom har publicerat över åren och som finns tillgängliga på hemsidan,

<https://projektlom.birdlife.se/nyheter/publikationer-och-rapporter/>.

Formellt kommer Projekt Lom att leva vidare, men i nedbantat format. Inför häckningssäsongen 2026 har vi fått medel från Alvins Fond för bland annat fortsatt bevakning av smålomsbon med viltkamera, för att få ett bättre underlag för bedömningar av orsaker till misslyckade häckningar.

Vad gäller kommande nummer av Lom-Hört passar jag tills vidare. Men om det finns nytt och intressant att berätta vad gäller rapporter och forskningsresultat kan det nog bli en fortsättning.

Nu börjar lommarna, av båda arterna, komma åter till sina häckningsplatser. Så jag hoppas att du även under den kommande våren och sommaren besöker "dina" lommar och samtidigt unnar dig en fin fikastund. Även om det inte blir någon sammanställning och avrapportering av 2026 års häckningsutfall kan, som sagt, informationen komma till nytta senare och framöver, förutsatt att din rapportering på Artportalen är korrekt.

Slutligen, flera av oss har varit med under ett antal år, och vi har alla blivit äldre. Då är det uppmuntrande att ta del av nya forskningsresultat om att fågelskådning bidrar till att hålla hjärnan i trim och begränsar en del åldringsprocesser, <https://www.newscientist.com/article/2516604-birdwatching-may-reshape-the-brain-and-build-its-buffer-against-ageing/>

Mats Eriksson, sammankallande i Projekt Lom

TACK till Lotta

Foto: Berth-Ove Lindström

I samband med att Projekt Lom 2015 blev en arbetsgrupp inom BirdLife Sverige klev Lotta Berg in i vår ledningsgrupp, som projektets kontaktperson i BirdLife-styrelsen. Under de drygt tio år som gått sedan dess har Lotta varit en pålitlig kontakt för frågor och funderingar i stort och smått. Ofta (men kanske inte alltid) har jag följt de råd och tips som hon har bidragit med.

Lotta har i många år funnits med i den del av "Förenings-Sverige" som handlar om fåglar och fågelskådning; i ledningen för Västergötlands Ornitologiska Förening och därefter i styrelsen för BirdLife Sverige, med uppdraget som ordförande under åren 2018–2024. Vid den kommande riksstämman kommer Lotta att lämna sitt styrelseuppdrag och därmed även rollen som BirdLife-styrelsens kontaktperson inom Projekt Lom. Men Lotta släpper inte alla uppdrag med fågelanknytning. Hon kommer att vara fortsatt aktiv inom Hornborgasjöns Fältstation och i Ottenbykommittén. Därutöver ska hon ha tid och energi över till att upprätthålla en professorsbefattning vid SLU Campus Skara.

För egen och Projekt Loms del vill jag uttrycka ett tack och min uppskattning för ditt engagemang i vårt arbete och önska dig "LYCKA TILL", med framtida uppdrag såväl som spännande fågelmöten.

Mats Eriksson

Smålommen är inte längre rödlistad

I den nya rödlistan, publicerad tidigare i år, är smålommen inte längre rödlistad som *nära hotad* (NT). På basis av data från Svensk Fågeltaxering (SFT) bedömer man att arten har ökat i antal på nationell nivå, även om det finns regionala skillnader och en minskning i landets södra delar. I bedömningen refererar man visserligen till resultaten från Projekt Lom om en fortgående försämring av häckningsutfallet, men menar samtidigt att detta inte har fått genomslag på populationsnivå. Skattade värden av antalet reproduktiva fåglar,

utbredningsområdets storlek och förekomstarean ligger alla över gränsvärdena för rödlistning, varför smålommen nu bedöms vara *livskraftig* (LC) på nationell nivå.

Detta är en helt korrekt bedömning, men bara om ser till trender i den adulta populationen och bara till resultaten från SFT. Men samtidigt måste man ha i åtanke att inventeringarna inom Projekt Lom ger en annorlunda bild, med en långsiktig försämring i ungproduktionen som tycks ha planat ut på en låg nivå under senare år i nästan hela landet. I det perspektivet är det kanske tveksamt om smålommens framtidsutsikter har förändrats till det bättre.

Även i nordamerikanska uppföljningar av svartnäbbade islommen har man noterat att den adulta populationen sällan har svarat på ett entydigt sätt mot variationer i ungproduktionen. En delorsak kan vara att lommar är långlivade fåglar med sen könsmognad och med låg årlig reproduktion, varför det tar några år från det att en försämrad ungproduktion påverkar det häckande beståndets storlek.

Oavsett vilket gäller att vi har en komplex hotbild. Visserligen har vi under 32 år rätat ut ett och annat frågetecken, men samtidigt har det dykt upp nya frågeställningar. Och vad som påverkar lommar i tidsfönstret mellan att de lämnar barnkammartjärnen tills de som har överlevt återkommer till häckningsområdena 3–4 år senare utgör fortfarande ett svart hål i vår kunskap.

Mats Eriksson

Lommar och vindkraft

Lommar tillhör en av de fågelgrupper som hamnat i fokus vad gäller risker kopplade till vindkraftverk, om än inte med samma emfas som t.ex. olika arter av rovfåglar. För övervintrande smålommar i havsmiljöer är det väldokumenterat att de långsiktigt undviker närområdet kring havsbaserade vindkraftverk, med mätbar påverkan upptill ungefär 15 km och att kollisionsrisken i konsekvens med detta är låg. Däremot är kunskapen om hur lommar påverkas av landbaserade vindkraftverk begränsad. Enstaka undersökningar från Sverige, Norge och Skottland antyder att i varje fall smålommen undviker att häcka i närheten av vindkraftverk. Däremot kan vi för båda lommarerna med större säkerhet fastslå att kollisionsrisken är låg, även vad gäller vindkraftverk på land.

Sedan ett antal år gäller rekommendationen att inte bygga vindkraftverk inom ett avstånd på 1 km från en häckningsplats för storlom eller smålom, och att man inte ska bygga vindkraftverk i flygstråken mellan smålommens häckningsplatser och fiskevattnen. Men rekommendationen bygger på generella bedömningar om de båda lommarernas känslighet för störningar, uppträdanden och beteenden, snarare än specifik kunskap om lommarerna. Men 1 km-rekommendationen innebär ibland att man tvingas till ganska omfattande anpassningar och begränsningar vid utbyggnaden av en vindpark, så det vore värdefullt med bättre underlag för en bedömning av hur relevant den är. Nu har Projekt Lom kunnat göra en jämförelse av de båda lommarernas förekomst och häckningsframgång före respektive efter att vindkraftverk har tagits i drift i närheten, på basis av information som vi tillsammans har samlat på oss över åren.

Häckningstjärn för smålom i Hälsingland. Närmaste vindkraftverk ligger cirka 400 m från tjärnen, och smålom har häckat framgångsrikt åtminstone något enstaka år även efter driftstart. Foto: Mats Eriksson.

För *smålommen* är det inte uteslutet att den aktivt undviker häckningsplatser i närheten av vindkraftverk, men indikationerna är svaga, i motsats till vad som gäller för övervintrande smålommar till havs. Däremot hade ungprouktion försämrats för smålommar häckande i närheten av vindkraftverk, med indikationer på en sämre överlevnad bland ungarna på häckningsplatser upptill ungefär 2 km från närmaste vindkraftverk. Orsakerna kan man bara spekulera om, men frågan om vindkraftverk i flygstråken mellan häckningsplats och fiskevatten skapar en barriär, som tvingar lommar till energikrävande omvägar vid transport av bytesfisk, förtjänar fortsatt uppmärksamhet.

Vad gäller smålommen ska rekommendationen om att undvika vindkraftverk på avstånd upptill 1 km från häckningsplatsen fortsatt gälla som ett minimum, och helst utökas till 2 km. Rekommendationen att inte bygga vindkraftverk i flygstråken mellan häckningsplatser och fiskevatten ska gälla även framöver.

För *storlommen* gav undersökningen en helt annan bild. Möjligen undviker storlommen i viss men begränsad omfattning sjöar med vindkraftverk i omgivningarna, men det fanns inga indikationer på att häckningsutfallet försämrades efter att vindkraftverk i närheten hade tagits i drift. Om man enbart går på resultaten från undersökningen kan en fortsatt tillämpning av 1 km-rekommendationen ifrågasättas för storlommens del. Men bara ett fåtal häckningssjöar ingick i jämförelsen, och det återstår frågetecken om hur arten kan påverkas av stora vindparker, med flera 10-tals eller i enstaka fall 100-tals vindkraftverk som kanske skapar barriärer i flygvägarna mellan häckningssjöar och angränsande sjöar. Vi vet att storlommen nyttjar fler sjöar än häckningssjön, där de uppsöker artfränder inom ramen för det intrikata sociala system där bland de ofta uppmärksammade grupperingar av storlommar ingår. Men vi vet inget om hur stora områden, eller hur många sjöar, som storlommens nyttjar utöver häckningssjön, inte heller om de inbördes avstånden mellan de olika sjöarna och flygvägarna

dem emellan. Med hänsyn till ett försiktighetstänkande och bristen på central kunskap om hur storlommen kan påverkas bör 1 km-rekommendationen fortsatt gälla tills vidare.

Det är en olöst fråga om vindparker i höjdlägen skapar barriärer i flygvägarna för både storlom och smålom. Foto: Mats Eriksson.

Slutligen måste man ha i åtanke att lommarna är långlivade arter med en generationstid på 8–9 år. Avsaknaden av tydliga indikationer på att lommarna, av båda arterna, undviker häckningsplatser med vindkraftverk i närområdet tyder på att fåglarna återkommer till häckningsplatsen även efter att verket har tagits i drift. Det väcker frågan om yngre fåglar på sikt tar över sådana häckningsplatser. Vi behöver uppföljningar som täcker upp minst en generationslängd efter att ett vindkraftverk har tagits i drift, men den tidshorisonten finns sällan med i de kontrollprogram som man har genomfört vid enstaka vindparker efter driftstart.

Rapporten kan hämtas hem via <https://doi.org/10.34080/os.v35.26492>.

Referens: Eriksson, M.O.G. 2025. The occurrence and breeding success of Red-throated Loon *Gavia stellata* and Black-throated Loon *Gavia arctica* in the vicinity of land-based wind turbines. – *Ornis Svecica* 35: 64-88 (med sammanfattning på svenska).

Mats Eriksson

Häckningsresultatet 2025.

2025 blev ett andra 'bonusår' för Projekt Lom. Totalt var 101 personer i aktiv kontakt med Projekt Lom vad gäller rapporter om smålom eller storlom på tänkbara häckningsplatser under 2025. Det är på samma nivå som under 2024, men ungefär en halvering, jämfört med rapporteringen under åren dessförinnan. Den bör ses i ljuset av att aktiviteterna i Projekt Lom har växlat ner. Liksom tidigare år har det dessutom gjorts en avstämning av rapporteringen av lommar med häckningskriterier på Artportalen, så i praktiken har betydligt fler personer levererat information som har ingått i bedömningsunderlaget.

För *storlommen* omfattade rapporteringen för 2025 totalt 608 par, vilket ligger 6 % under genomsnittet på 648 par för de tio närmast föregående åren, 2015–2024. För 386 par (63 %) var underlaget tillräckligt bra för att kunna ingå i beräkningsunderlaget, svarande mot 6 % av det svenska storlomsbeståndet på cirka 6200 par. Generellt blev 2025 ett svagt år för storlommen. I hela landet utom Västra Svealand låg häckningsutfallet under nivån som behövs för att bibehålla en oförändrad populationsstorlek.

För *smålommen* omfattade rapporteringen totalt 218 stationära par, dvs. på ungefär samma nivå som 2024 men med ett tapp på ungefär 20 %, jämfört med genomsnittet på 269 par för 12-årsperioden 2014–2025. Bara under Projekt Loms första år, 1994, var antalet rapporterade stationära par lägre än för 2024 och 2025. För 129 par (59 %) var informationen tillräcklig för att kunna ingå i beräkningsunderlaget för årets häckningsresultat. Bedömningen av häckningsutfallet kunde således göras på basis av ca 6 % av det svenska beståndet på cirka 2100 par, jämfört med genomsnittet på 14 % för hela 12-årsperioden 2014–2025.

2025 blev ännu ett svagt år för smålommen i hela landet, och kanske var det något bättre utfallet 2024 en tillfällighet. I artens svenska kärnområde, dvs. Svealand (inkl. Dalsland) blev häckningsutfallet det lägsta under hela 32-årsperioden 1994–2025. Ett positivt undantag utgör ett bra häckningsresultat för smålommarna längs Norrlandskusten.

Långtidstrender i lommarnas häckningsutfall, 1994-2025.

Eftersom det inte blir några årliga bedömningar av storlommens och smålommens häckningsresultat framöver kan det finnas skäl att kortfattat redogöra för nivåer och trender under 32-årsperioden 1994–2025. En mer detaljerad redovisning, både av inventeringarna 2025 och sammanfattande för 32-årsperioden 1994–2025 finns på hemsidan, <https://cdn.birdlife.se/wp-content/uploads/sites/30/2026/03/Projekt-Lom-1994-2025.pdf>.

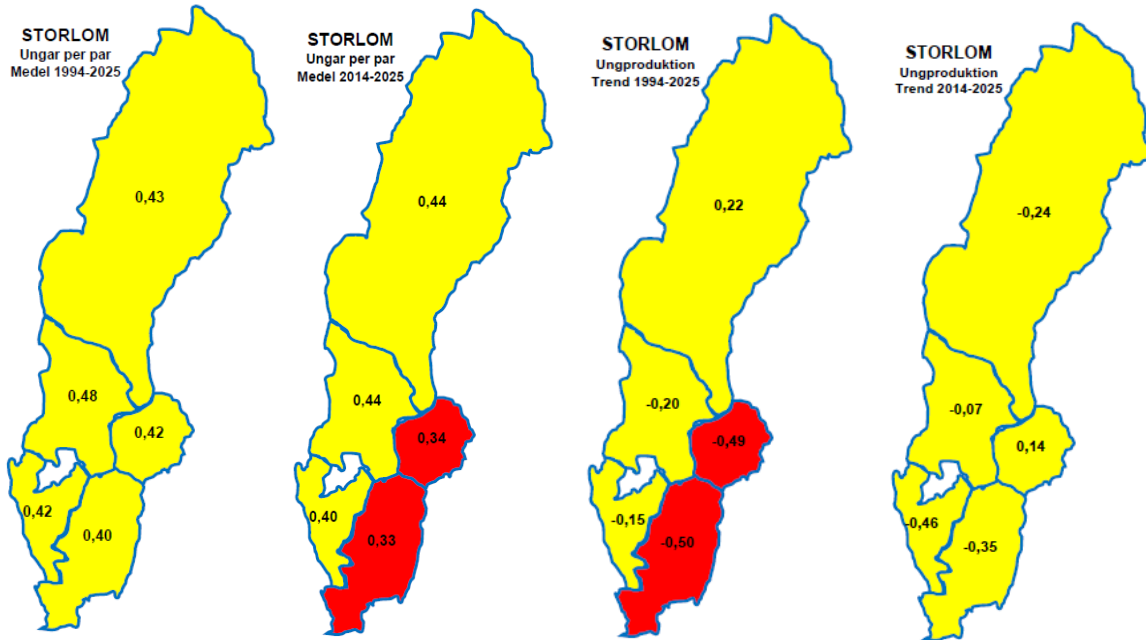
Storlommen

Långsiktigt sedan mitten av 1990-talet har den genomsnittliga ungpåproduktionen legat på en nivå som bedömts var tillräcklig för att kompensera för den årliga dödligheten, men det har varit påtagliga fluktuationer över tid. Från mitten av 1990-talet och ungefär tio år framåt minskade ungpåproduktionen i hela landet, för att sedan åter öka till en tillfredsställande nivå.

Ungpåproduktionen har varit lägre i Östra Svealand och Sydöstra Götaland, jämfört med landet i övrigt. Kortsiktigt under den senaste 12-årsperioden, 2014–2025, har ungpåproduktionen i dessa delar av landet legat under nivån som kompenserar för den årliga dödligheten, efter att ha planat ut på en låg nivå efter en långsiktig försämring. Det betyder tyvärr att tidigare bedömningar om en ganska gynnsam situation för storlommens del måste modifieras.

I skilda sammanhang har vi uppmärksammat en långsiktig minskning av andelen ungpå med två stora ungar och tolkat den utvecklingen som att överlevnaden av de icke flygga ungarna har försämrats. Är den tolkningen korrekt torde det vara det enskilt mest oroande

resultatet av 32 års uppföljning av häckningsutfallet. Problem kopplade till brunifiering, sämre ljusförhållanden i vattnet och därmed svårigheter att hitta bytesfisk är fortsatt aktuella, och till viss del torde de vara klimatrelaterade.

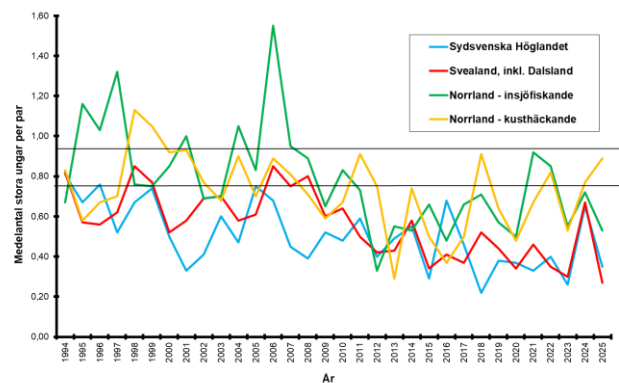
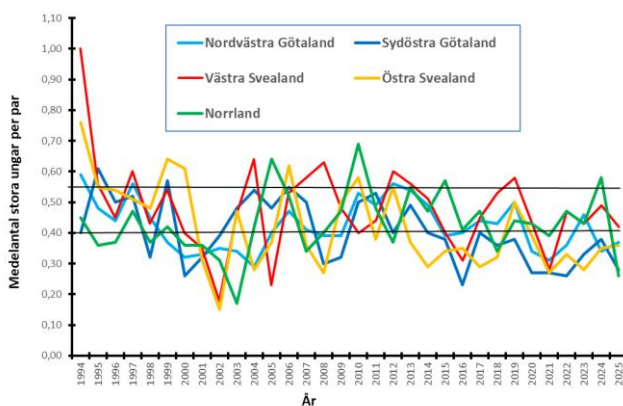

Medelantalet stora ungar per par och år under 32-årsperioden 1994–2025 och mera kortsiktigt under perioden 2014–2025.

Trender (Spearman r_s) i unproduktionen under 32-årsperioden 1994–2025 och mera kortsiktigt under perioden 2014–2025.

Rött = under nivån som balanserar mot den årliga dödligheten, gult = på nivå för att balansera mot den årliga dödligheten.

Rött = Signifikant negativ trend, gult = ingen signifikant trend.

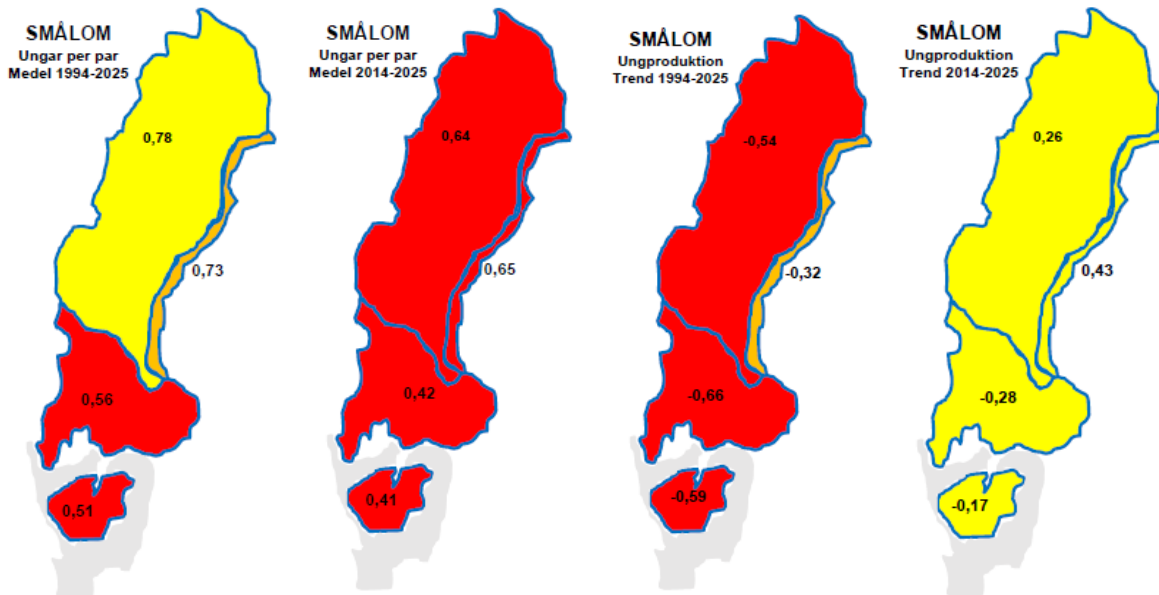
Unproduktionen hos storlom (till vänster) och smålom (till höger), 1994–2025. Linjerna begränsar det intervall där unproduktionen bedöms vara tillräcklig för att kompensera för den årliga dödligheten.

Smålommen

Generellt gäller att situationen för smålommen är mer bekymmersam än för storlommen. På Sydsvenska Högländet och i artens svenska kärnområde i Svealand plus Dalsland bedöms den genomsnittliga ungprouduktionen långsiktigt ha legat under nivån som behövs för att vidmakthålla en oförändrad populationsnivå. Häckningsutfallet har varit bättre i Norrland, både för insjöfiskande och kushäckande smålommar. Kortsiktigt för 12-årsperioden 2014–2025 gäller att ungprouduktionen har legat under nivån som behövs för att kompensera för den årliga dödligheten i hela landet.

Skillnaderna mellan landets olika delar kan bland annat kopplas till en större andel ungprouduktioner med två stora ungar i Norrland. För kushäckande smålommar i Norrland har ungefär hälften av ungprouduktionerna bestått av två stora ungar, jämfört med ungefär en tredjedel för insjöfiskande smålommspar. Detta tyder på en bättre ungprouduktionsöverlevnad och mer gynnsamma förutsättningar för födosöket för kushäckande smålommar, som kan antas hämta fisk till ungprouduktionerna i havet i första hand, jämfört med insjöfiskande smålommar.

Utöver en långsiktigt låg ungprouduktion gäller dessutom att den fortlöpande har försämrats sedan mitten av 1990-talet i större delen av landet. Mera kortsiktigt för 12-årsperioden 2014–2025 finns inga tidstrender, utan häckningsutfallet tycks ha stabiliserats på en lägre nivå än tidigare.

Medelantalet stora ungar per par och år under 32-årsperioden 1994–2025 och mera kortsiktigt under perioden 2014–2025.

Rött = under nivån som balanserar mot den årliga dödligheten, orange = obetydligt under nivån som balanserar mot den årliga dödligheten, gult = på nivå för att balansera mot den årliga dödligheten.

Trender (Spearman r_s) i ungprouduktionen under 32-årsperioden 1994–2025 och mera kortsiktigt under perioden 2014–2025.

Rött = Signifikant negativ trend, orange = svagt negativ trend, gult = ingen signifikant trend.

För båda lomarterna kan man dessutom notera att det finns en samvariation mellan 'bra' och 'dåliga' år i större skala över hela landet, även om enstaka år kan avvika från det generella mönstret. Mellanårsvariationer i häckningsutfallet torde alltså till viss del bero på faktorer som verkar över geografiskt stora områden, och att förhållanden under flyttning eller övervintring kanske påverkar lommarerna och deras kondition vid ankomsten till häckningsplatserna. Till

exempel finns indikationer på att smålommens överlevnad kan vara kopplad miljöförhållanden i havsmiljöer där fåglarna vistas under flyttning och övervintring,

+++++

STORT TACK till Alvins Fond och Västergötlands Ornitologiska Förening för ekonomiskt stöd till delar av inventeringsarbetet under de senaste åren.

Mats Eriksson

Ny häckningssäsong – fortsatt att rapportera på Artportalen!

Även om 2025 blev det sista året med en sammanställning och avrapportering av lommarnas häckningsutfall på nationell nivå har jag förstått att flera av er kommer att ha fortsatt bevakning av någon eller några lomsjöar eller -tjärnar. Som redan har påpekats i skilda sammanhang, finns din information inmatad på Artportalen kan den komma till nytta under en lång tid framöver, vare sig om en avstämning sker snarast under den efterföljande hösten och vintern eller längre fram i tiden. Men det förutsätter att rapporteringen är tillräckligt noggrann vad gäller *fyndplatsen*, att den kompletteras med korrekt och sökbart *häckningskriterium* och information om *ungarnas storlek*. Som vägledning återpubliceras här en artikel som funnits med i ett tidigare nummer av Lom-Hört.

Först och främst är det bra att hålla i minnet att vi mäter häckningsutfallet som *medelantalet stora ungar per stationärt par* för landets olika delar. Inventeringsarbetet ska alltså syfta till att dels fastställa närvaron av ett stationärt (revirhållande) par, dels (och om häckningen lyckas) antalet stora ungar, enligt följande:

- Stationärt par = Fåglar uppträdande i par har noterats vid minst två tillfällen med minst 15 dagars mellanrum, om det saknas observation av bo, ägg, ruvande fågel eller unge/ungar.
- Stor unge = Ungen ska vara mer än halvvuxen i relation till föräldrafåglarnas längd, då sannolikheten att de ska bli flygga bedöms vara stor.

Fyndplats

VIKTIGT att varje besökt tänkbar häckningslokal ska redovisas som en separat fyndplats. För en ny fyndplats för häckande smålom bör noggrannheten inte överstiga 100 m, så att man hittar rapporten även vid en automatisk sökning (t.ex. av Skogsstyrelsen).

➔ För smålommen gäller en skyddsklassning av rapporterade häckningsplatser, förutsatt att rapporteringen sker tillsammans med ett häckningskriterium. Din information blir då bara tillgänglig för dig själv (som rapportör) och för personer med en speciell behörighet.

Häckningskriterium

Under "aktivitet" på Artportalens rapportformulär finns en rullningslista som bland annat innefattar 20 olika häckningskriterier, med "bo, ägg/ungar" som det högsta och "obs i häcktid, lämplig biotop" som det lägsta. Sökningar på Artportalen underlättas genom en rapportering med korrekta kriterier under "aktivitet". Saknas den informationen finns risk att din rapportering "går under radarn" och missas, t.ex. vid bedömningar av årets häckningsresultat.

Vid rapporteringen klickar du på "aktivitet" och markerar alltid det högsta möjliga häckningskriteriet. För lommarna är i första hand följande kriterier aktuella:

- Misslyckad häckning: Används mycket restriktivt och bara om man säkert vet att en påbörjad häckning har misslyckats. Det räcker alltså inte med en observation av ett par ute på vattnet, om man inte tidigare har sett ruvande fågel på samma plats. Ser man ett par ute på vattnet är det normalt kriteriet "par i lämplig biotop" som gäller.
- Ruvande: När adult fågel har setts på bo. Även om boletning inte ingår i Projekt Loms inventeringsmetod händer det ganska ofta att man ändå upptäcker en ruvande lom, t.ex. vid tubspaning utefter stränderna. Kriteriet "bo, ägg/ungar" ska undvikas vad avser lommarna.
- Pulli/nyligen flygga ungar: Notera alltid "pulli/nyligen flygga ungar" under "aktivitet" samt relevant "stadium" (pulli) när man har sett unge eller ungar. **VIKTIGT** att också notera om ungen/ungarna var mer eller mindre än halvstora i relation till föräldrarnas längd under "publik kommentar" (eller ange storleksklass).
- Nyligen använt bo: Bara när man har hittat en tom bobale som bedöms ha använts under den innevarande säsongen och man säkert vet att det har nyttjats av smålom eller storlom.
- Bobesök?: När man har sett en lom på land vid strandkanten utan att kunna fastställa ruvning.
- Parning/Parningsceremonier: Bara när man har sett parning. Rituella beteenden ute på vattnet rapporteras som "spel/sång".
- Par i lämplig biotop: När man sett lommar uppträdande i par ute på vattnet. Använd däremot inte kriteriet "permanent revir" eller "stationär".
- Spel/sång: Läten och rituella beteenden ute på vattnet vad avser storlom samt smålom i tänkbara häckningstjärnar. Används inte för smålommar ute på större sjöar (normalt fiskesjöar) utan då använts kriteriet "lockläte/övriga läten" eller "födosök", om man har noterat dykande lommar.
- Obs i häcktid, lämplig biotop: Övriga observationer av lommar på tänkbara häckningsplatser.

Kriterierna "rastande", "stationär" och "födosökande" ska undvikas vid rapportering från tänkbara häckningsplatser under häckningstid. Använd i stället relevant häckningskriterium, även om fåglarna har setts födosökande, med undantag för smålommar i fiskevatten.

För en komplett förteckning av de olika kriterierna under "aktivitet", se t.ex.: <https://birdlifemedelpad.se/rapportera-faglar/hackningskriterier-och-aktiviteter-pa-artportalen/>.

Ungarnas storlek

Den "eviga påminnelsen" om att informera om ungarnas storlek gäller fortfarande. Notera under "publik kommentar" på Artportalen ungen/ungarnas längd i relation till föräldrafåglarna, och om de var mer eller mindre än halvstora. Föredrar du att använda dig av de fyra storleksklasser som vi har använt under flera år det också bra.

Inga lommar sedda

Slutligen en påminnelse om vikten av att notera "negativa" besök vid en tjärn eller sjö; t.ex. om man noterat par eller ruvande fåglar under våren-försommaren men inte ser några lommar vid ett nytt besök senare under sommaren - eller överhuvudtaget inte sett några lommar alls vid årets besök till den aktuella sjön eller tjärnen, genom att kryssa i rutan "ej

återfunnen". Det visar att lokalen är besökt, och utvärderingen av rapporteringen blir därigenom både lättare och mer korrekt.

- *Glöm inte att kryssa i rutan för "ej återfunnen" på rapportblanketten.* Om man lämnar fältet "antal" tomt men inte fyller i "ej återfunnen" registreras felaktigt att arten är "noterad, dvs. utan uppgift om antal men att lom sågs vid det aktuella tillfället, fastän detta inte var fallet.

Här har jag försökt sammanfatta det viktigaste vad gäller lommarna, och du hittar en fullständig inventerings- och rapporthandledning på hemsidan, <https://cdn.birdlife.se/wp-content/uploads/sites/30/2025/03/Rapporthandledning-version-2025.pdf>. Här finns även skärmdumpar med exempel på korrekt rapportering på Artportalen.

Till sist: Har du kompletterande eller kvarglömda rapporter från tidigare år är det inte för sent att skicka in dem.

Mats Eriksson

Projekt Loms ledningsgrupp

- Sammankallande och kontaktperson: Mats Eriksson, Tommeredsvägen 23, 437 92 Lindome; tel. 070-609 94 33, eriksson.tommered@telia.com
- Leif Carlsson, tel. 070-241 29 32, mihack11@gmail.com
- Börje Dahlén, tel. 070-22 66 331, borje.dahlen@telia.com
- Peter Lindberg, tel. 070-209 23 15, Dr.Peter.Lindberg@gmail.com
- Uno Skog, tel. 070-531 45 46, uno.skog@gmail.com